

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő

WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő

LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 250 Lei, félévre 130 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön: 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Dinar 120.

Az elvek kisajátítói

Valahányszor a zsidóság közületei választási harc elé néznek, az a tábor, amely a népi alapon álló zsidósággal szemben ellenzéki frontot foglal el, szöszékről és sajtó utján szívósan és energikusan hirdeti, hogy csak az ő táboruk a hamisítatlan orthodoxia pártja, csak az ő pártjuk a szinófi igéknek tradicionális lefolyásos, a zsidó hit és vallás orthodox konzerválója és a vallás és hit fennmaradásának kizárólagos zálogosa.

Ezzel szemben a népi vagy helyesebben a népkisebbségi alapon álló zsidóságot megvédő a tradíciótlansággal, sőt egyidőben vallási felforgatóknak nevezték a mi táborunkat csak azért, mert felismerve az idők parancsát, táborunk a zsidó népkisebbségi álláspont politikai és etnikai-erkölcsi mezőnyeit jelölte ki az erdélyi zsidóság számára táborhelyül.

Soha táborunk — a vallásos alapon álló népkisebbségi zsidóság — a vallási zsidóság dogmáit nem érintette, sőt programjait világosan és félreérthetetlenül követelik és megkövetelik a tábor minden egyes katonájától a zsidó dogmák és tradíciók csonkítatlanul és épségben való tiszteletbentartását. A zsidó népkisebbségi mozgalomban, amely a mostani palesztinai új telepítésekkel mintegy renaissance-át éli Erdélyben, egy percig sem foglalhatott helyet oly meggyőződést hirdetés, amely a vallás kérdéseit, a tradíció kérdéseit és a hagyomány szentségét másodrangú kérdésnek igyekezett volna felülmenni. Éppen az adta meg a mi mozgalmunknak súlyát, nagy-szerű lendületét és a tömegekben való gyors népszerűségét, hogy népkisebbségi mozgalom elsősorban a vallásos elemek közreműködésére számított, a vallásos elemek irányzatával mindenkor számolt és saját kebelében csak a vallási kérdések feltétlen respektálását írta zászlajára. A tradíció örök szentsége volt népkisebbségi mozgalmunk első és sarkalatos pontja, senki hozzánk nem közelíthetett, munkáinkban részt nem vehetett, ha ezt a mi „Hiszekegyünket” nem tette a magáévá és nem vitte át a maga egyéni magánéletébe.

Mikor az osztrák-magyar kiegyezés 1867-ben létrejött, azt Deák Ferencz az 1848-iki törvények teljes respektálásával alkotta meg. Mindazt — tehát sajtószabadság, felelős minisztérium, népparlament, esküdtszék, önálló magyar cimer stb. stb. — amit 1848-ban alkottak és az önkényuralom eltörölt, a kiegyezés 1867-ben helyreállította. Vagyis 1867, történelmi folytatása volt 1848-nak. Joggal mondhatta tehát Andrássy Gyula gróf a kiegyezés első magyar miniszterelnöke, hogy tulajdonképpen ő és Deák és a körülöttük tömörült Deákpárt a tulajdonképeni örökösök és lefolyásosok a 48 hagyományainak és ezeket a hagyományhirdetéseket a 48 elveivel való agitálásokat nem engedik át senkinek, még magának Kossuth Lajosnak sem.

Mi — a népkisebbségi alapon álló vallásos zsidóság — sem engedjük át

senkinek sem a hagyományok teszteletének, a tradíció szentségének hirdetésének jogát, mert éppen mi vagyunk a tradíció csorbított erejű birtokosai, mi vagyunk az eszme zászlóvivői, senki nem állhat fel a szöszékre vagy nem léphet a nyilvánosság elé a tradíció megmentésének a „Tora ist in Gefahr” cégérének demagógiája alatt, mert a zsidó erkölcsi és szellemi hagyományoknak mi vagyunk és nem mások a hamisítatlan zászlóhordozói.

Ezt a mi programjainkat, a mi sarkalatos elvkiszűrésünket senki agitációs eszközzel, pártpolitikai célokra fel nem használhatja, ez a mi legszentebb jogunk és kötelességünk, amelyet igenis mi hirdetünk és büszkén vallunk a magunkénak; büszkén és förtelen energiával valljuk és hirdetjük: A hamisítatlan vallás gyökerein táplálkozó zsidóság eszmei és erkölcsi utódai mi vagyunk: a népkisebbségi alapon álló zsidóság.

A mizrachisták és cionisták óriási győzelme a bécsi hitközségi választásokon

Lapzártakor értesülünk, hogy a vasárnap megtartott hitközségi választáson a cionista lista óriási győzelmet aratott.

Soha annyi szavazatot nem adtak még le Bécsben hitközségi választások alkalmából. A leadott szavazatok száma 26.159. A hitközség vezetése a cionisták kezébe került. **Megválasztottak 21 cionistát és mizrachistát és 15**

unionistát, akik közül számos a szociáldemokrata is. A bécsi választás megmutatta a mizrachista és cionista ideológia erőteljes előretörését, mindenütt a gálutban és valóságos korszakos jelentőségű az, hogy Európa egyik legnagyobb hitközségének vezetése a cionisták kezébe került.

Részleteket legközelebbi számunkba közlünk.

Antiszemita diákok szétzavarták a temesvári Keren Hajeszod mitinget

Lapunk más helyén már megírtuk, hogy a nagyváradi Keren Hajeszod mitinget követőleg dr. N. M. Gelber professzor Temesvárra utazott, hogy az ott megtartandó K. H. mitingen is résztvegyen. A temesvári nagygyűlésre is tömött sorokban vonult fel a zsidóság, hogy meghallgassák a zsidó előadókat. Az előadást dr. Drexler Miksa főrabbi nyitotta meg. Alig kezdetűl azonban hozzá bevezető szavaihoz, egy csoport román diák jelent meg a helyiségben és követelték, hogy a szónokok románul beszéljenek. A diákok megjelenésére a közönség között nagy riadalom támadt, azonban a jelenlévő zsidó vezetők közül dr. Nobel Sándor nyugalomra intette a közönséget és válaszolt a megjelent diákságnak. Dr. Nobel kifejtette, hogy dr. Gelber bécsi professzor csak németül tud, ő azonban elvállalja, hogy románra fordítsa le a beszédet. A diákok erre ultimátumot adták a vezetésnek,

hogy vagy lesz román beszéd, vagy nem garantálják a rendet.

A diákok nem garantálták a rendet és öt perc múlva megkezdődtek a jelszavak, az antiszemita himnusz éneklése és a taktusra futtak hogy: jos-ji-da-ni, jos-ji-dani!! A közben megérkezett rendőrség téllenül nézte a diákok „rendcsinálását” és még kísérletet sem tett arra, hogy megfékezze a „felelőtlenek” garázdálkodásait. Az elnöklő dr. Weisz Arthur ezek után kénytelen volt az üfűt berekeszteni és a közönség a diákság sorfala között hagyta el a hitközség épületét. A diákok ezután tüntető menetben vonultak végig az uccákon.

Az 1927-es évek szelleme úgy látszik ismét felülötötte fejét. A diákság ismét a rendőrség szerepét vette át és ha ők nem garantálják a rendet, akkor ehhez nem sok hozzászólása van a rendőrségnek sem.

Véresre verték a margittai rabbit az antiszemita diákok

Azok a híradások, amelyek a cluji antirevizionista gyűlés zavartalan lefolyásáról emlékeztek meg, tulkorán mondtak ítéletet. A kolozsvári gyűlés lefolyásához tartoznak ugyanis azok a brutális jelenetek is, amelyek Kolozsvár—Csucsra között, a vonaton lejátszódtak. Jechiel Taub margittai rabbit, aki december 1-én ezen a vonalon utazott, a hazafelé tartó antirevizionista diákok súlyosan, brutálisan és embertelen módon megkínálták. A kíséretében lévő Szabó Alter talmudistát ugyanez a sors érte. A diákok eleinte csak szidalmazni kezdték a rabbit és kísérőjét, majd botokkal támadták rájuk és órákon keresztül a legelvetemültebb kínzásoknak vetették őket alá. A vonaton tartózkodott néhány katona, akik felajánlották ugyan megfelelő díjazás ellenében szolgálataikat a zsidó utasoknak, de később ezek is lemondtak a védelemről a nagy tulerő-

vel szemben. A szerencsétlen Jechiel Taub és Szabó Alter ezek után védtelenül estek a vandál diákok kínzásainak áldozatául. Az állomásokon néha fel-fel szálltak a „rendő-örök”, azonban ezek nem tartották magukat illetékeseknek a „rend” fenntartására, a kalauzzal egyetemben, aki szintén téllenül nézte végig az utasok kínzásait.

Nagyváradra érkeve, Taub Jechiel jelentést tett az állomási rendőrségnek, ahol jegyzőkönyvet vettek fel. Nem éreztelen megírni még azt sem, hogy a nagy dulakodás közben eltűnt a rabbi 10.000 leif érő bundája is, az antiszemita diákok nagyobb dicsőségére. Az antirevizionista gyűlések is — úgy látszik — az antiszemizmus jegyében indulnak el és a hatóságok némán türik, hogy a védtelen békés polgárokat véresre verjék az antiszemita huligánok.

Mielőtt ruhaszükségletét beszerezné, bizalommal keresse fel

CZITROMURISZABÓSÁGÁT

General Mosoiu, Kert-uca 2 alatt, ahol a legszebb kivitelben elsőrendű

Öltönyöket, felöltőket és téli kabátokat már 2600 leiért készít

Minden munka CZITROM DEZSŐ vezetése mellett készül. (A volt Szent László-téri Czitrom-cég tulajdonosa)

HETI GLOSSZÁK

Egy örült, — akivel a „józanok” együtt üvöltének a zsidóság ellen

Lapunk más helyén azt írjuk meg, hogy a bécsi egyetemen, egy betegmutató alkalmából, az egyik paralizált beteg szidni kezdte a zsidókat. És akkor a horogkeresztes egyetemi polgárság, egetverő üdvivalgásban tört ki. Szidta a zsidókat, a hülye, akin a paralizis kétségtelen jelei mutatkoztak. De ha valaki szidja a zsidókat, akkor még a paralizist is megbocsájtják neki. Meg azt! Még Bécsben is, ebben a közép-európai kulturcentrumban. Es ott sem egy Heuriger pincéjében, hanem az egyetem falai között. Ez a mai kor igazi arculata. Egy örült, aki a zsidókat szidja és a vele együtt üvöltő „józanok” tartott egyetemi ifjuság. Pedig higgyék el, a hallgatóság még örültebb mint a beteg. Mert ők szabadon járnak, garázdálkodnak, pedig közveszélyesek. De mennyire veszélyesek a kö.re. De mit tegyünk. Ez a mai világ, és így nézünk ki mi zsidók. Az a paranoyás még szobrot kap, miközben Einsteint kikergetik Németországból. Ez a világ arculata és mi csak keservesen felkacaghatunk bánatunkban, amikor a tragikomikus esetet olvassuk.

A Magyar Párt tartózkodott a szavazástól

Azok, akik tízenhárom esztendő óta, dacára a tények letagadhatatlan logikájának, dacára a megcáfolhatatlan érveknek, még most is a magyarság és zsidóság szoros kollaborációjában keresik a zsidó boldogulás útjait, azoknak álljon itt mementóul, okulásul és a végső konzekvenciák levonásául az az esemény, amely fölött a magyarnyelven megjelenő erdélyi zsidó sajtó tovaszklott, de amelyet néhányan mégis észreveheltünk. Ne gondolja senki, hogy ez a felfedezés nekünk örömet okozott volna. Oh, korántsem! Inkább fáj a gonoszszágnak és rövidlátásnak az a páratlan gesztusa, amelynek tanujelét adta a Magyar Párt parlamenti csoportja.

Mi történt? Olvasták Önök is és tudja mindenki, hogy ifj. Cuza, ez az örült antiszemita, megülte a parlament tribünjén Misu Weissman, a tehetséges zsidó képviselőt. A parlament, nem nagy lelkesedéssel és nem nagy felháborodással, de mégis megszavazta a Cuza büntetését, amely úgy szól, hogy 20 kamarai ülésről kitiltották. — Mikor a szavazásra került a sor, akkor a Magyar párt tartózkodott a szavazástól.

Vajjon erre milyen kádenciát találnak azok az urak, akik 13 esztendő óta folyton azt kiáltják, hogy „magyar bánat, zsidó bánat, mind egyforma bánat”, Ady Endre után szabadon. Vajjon erre milyen enyhítő körülményt talál dr Fehér Márton, meg dr Konrád Béla, dr Faragó Viktor és társaik Nagyváradon, vagy Gombos Benő meg Hexner Béla urak Kolozsvárt. Meg az aradi, vásárhelyi, szatmári és magyarok. Talán egy kissé „kisebbségi” kérdés is volt abban, hogy Cuza megvert a parlament tribünjén egy zsidót. Mert tegnap zsidó volt az illető, de holnap lehet az magyar is... Hát miért tartózkodott a Magyar Párt a szavazástól? Miért? mered azok elé a kérdés, akik talán még komolyan hiszik, hogy a magyarság és zsidóság útjai nem váltak el véglegesen egymástól. Nem kellett volna demonstrálni Misu Weissman mögött, de ez demonstráció volt ellene. Igen ellene és rajta keresztül az össz-zsidóság ellen és a magyar zsidók ellen is. Talán mégis illető volna a jövő érdekében is, egy kis kizárás mellett szavazni. De nem tették, mert így jobban kvadrál antiszemilizmusuknak. Azt

sem kérjük, hogy hol volt Hegedüs Nándor? Személyes élünk vélné a kérdés feltevését, pedig neki kellene erre válaszolni. Hogy miért, csak a választásoknál „testvérek” a zsidók? Miért nem mindég? Miért nem akkor, amikor Cuza pofozkodik a parlamentben? Erre szeretnénk megnyugtató választ kapni — a magyarpárti zsidók számára. Mert nekünk nem kell. Oh, mi már mindent tudunk. Bennünket nem lep már meg semmi. Mi tudjuk, hogy milyen a legvégő a Magyar Párton belül. Mi talán azon

csodálkoztunk volna, ha szavaznak a kizárás mellett. De így érthető. Amíg Debrecenben az egyetemen a deli daruk és leventék lepofozzák az egyetemi hallgatókat, addig Bukarestben sem lehet megtagadni az ősi virtust. Holott... az antirevizionista lünettések idején végeredményben magyarokat együtt szidnak a zsidókkal. Akkor a románosság identifikálja a két tábor. Holott... látható, mennyire szereti megvédeni a Magyar Párt a zsidókat. Tanulság a jövőre nézve. Komoly és szomorú tanulság...

Áll a harc Jeruzsálemben az elhunyt rabbi örökéért

Sonnenfeld rabbi nem volt agudista. — Elkeseredett küzdelem a károlyi és huszti főrabbi hívei között

(Jeruzsálemi tudósítónktól.) A jeruzsálemi lapok közlik prágai forrásból, hogy Duschinsky huszti főrabbi nem jön az országba. Ez az ellenzék akciójának eredménye. Duschinsky főrabbi elhatározta, hogy nem foglalja el Sonnenfeld főrabbi z. c. l. örökét. A helyét Teitelbaum „szatmári” főrabbi foglalja el. Nem is a károlyi, hanem a „szatmári” főrabbi! — Így írják a palesztinai lapok és jelenleg nem is tudjuk, hogy hol az igazság. Mert más forrásból viszont azt közlik, hogy a huszti főrabbi mégis átveszi a diszes hivatalt. „Kétségtelen — írja jeruzsálemi tudósítónk — hogy a károlyi főrabbi keze messzire elér és hívei elég jól keverik a kártyát. Teitelbaum főrabbi hívei azzal érvelnek, hogy az Agudának nincsen joga jelölni és választani, már azért sem, mert a megboldogult Sonnenfeld jeruzsálemi főrabbi z. c. l. sohasem volt agudista. Az agudisták leadhatják szavazataikat, de mint hivatalos szerv nem szólhat bele az ügyekbe. Ezt egy nemrégiben megjelent könyvből is igazolják. Ezt a könyvet Klein Testvérek sátoraljaujhelyi kereskedők adták ki, akik az elhunyt Grünwald szatmári főrabbi z. c. l. tanítványai voltak. A könyvet cenzura nélkül adták ki és több országban terjesztették. Ebben a könyvben észrevettkék, hogy Sonnenfeld főrabbi z. c. l. egy „lősvet” adott a megboldogult Grünwald főrabbinak arra vonatkozólag, hogy mi a véleménye az agudáról. Ő halározottan ellenezte az aguda működését. Jeruzsálemi tudósítónk jóviszonyban volt a megboldogult Sonnenfeld jeruzsálemi főrabbiával, aki megmutatta neki Klein Testvérek levelét, akik arra kérték a megjelent könyv második kiadásába cáfolja meg ezt a levelet. A megboldogult gaon azonban nem volt erre hajlandó. És nem cáfolta meg sohasem. Ez a levél most nagy szerepet játszik a heves harcokban, ezt hangoztatják is most Teitelbaum főrabbi hívei és ezt kiabálják, az igen számottevő semlegesek is. Ezek a semlegesek, sem Duschinsky, sem Teitelbaumot nem akarják. Kétségtelen, hogy a megüresedett hely nem agudista jellegű, már azért sem, mert a megboldogult főrabbi sem volt agudista. Ezért sincsen joga Blau jeruzsálemi agudista rabbinak, a külföldiekkel együtt — ugynevezett agudista kérdést csinálni az egészből.

Legvalószínűbb az a híradások nyomán rekonstruált különböző cáfolatok és ellencáfolatok után, hogy mindkét főrabbi elfoglalja majd állását és egy nagy harc kezdődik, amely nem törhetett volna ki, ha az elhunyt gaon még most is élne. Tényként meg lehet állapítani, hogy ez a két párt közötti harc egy kis nyugalmat adott Kuk főrabbi pártjának, mert amíg ők ketten veszekszenek, addig nem törődnek a harmadikkal. Ha a két főrabbi elfoglalja majd helyét, akkor még inkább így lesz, mert állandó vitáikkal és harcaikkal elterelődik majd figyelmük a más kérdésekről és az épülő ország igazi munkásai nyugod-

tan tudnak majd dolgozni. Ugy látszik — írja tudósítónk — hogy már a rabbi is érzi, hogy anyagilag sem rossz üzlet ott-hagyni a goleszt, mert egy olyan országban, ahol az állami büdzsé egymillió font fölösleggel zárul, ott nekik is jó dolguk lesz.

Egyidejűleg kapjuk a hírt arról is, hogy a legutóbbi népszámlálásnál is megbuktak az agudista hívek. A hivatalos lap közli, hogy 174.610 zsidó adott be hivatalos adatokat, (25.000-re tehető azok száma, akik nem jelentkeztek elvi és egyéb okokból) ebből 166.000 bement, hogy anyanyelvük a héber, 4600 jiddisnek vallotta magát és 3400 különféle anyanyelvűnek, ahogy tényleg vannak németek, angolok, oroszok, perzsák, arabok stb. Ezek azonban aránylag gyorsan megtanulják a héber nyelvet. A 4600 „jiddis” is valamennyi beszéli a héber nyelvet. Ezt tudták elérni az agudista propagandával. Bár házról-házra jártak és minden terrort igénybe vettek. Mindenesetre ez elég csúfos eredmény.

Jellemzésül említi meg tudósítónk azt is, hogy az ultrachasszid párt asszonyai fenyegető levelet irtak Duschinsky feleségének, amelyben megfenyegetik és lebeszélnek jövételéről. Az Agudának halálos csapást jelentene Teitelbaum főrabbi jövelele. Már egyik párt sem banná, ha mindkettő jönne, csak itt lennének már. A kolel pedig a legszebb szerepre vállalkozott. Semmibe sem avatkozik bele, ami a rabbi kérdéssel kapcsolatos. Nekik megint más véleményük van, de bölcsen hallgatnak.

A kolel nyíltan agudaellenes politikát folytat. A munkácsi hívei is mozgolódnak, de nem jönnek számításba, mert szerencsére kevesen vannak. A kolel is harcba áll a munkácsival. Ez levélette Fiumében a magyarországi „bixlikel” és az övét tette fel helyébe. Eddig úgy tudtuk, hogy Fiume Olaszországhoz tartozik, most kitudt, hogy Munkácshoz csatolták. Szerinte Munkács-hoz csatolandó Fiume kikötővárosa. Ebben az ügyben gombahangu levelet is irt néhány nappal ezelőtt a magyarországi kolelnek, akik most tanácskoznak azon, hogy milyen választ adjanak.

Ilyen szomorúan néz ki tehát a „csendélet” azon eretzisraeli vallásos körökben, hol a vallásos építő munka érdekében igazi testvéri együttműködés kellene legyen. Szerencsére addig a gépek járnak, a házak épülnek, a bevándorlás folyik, az élet megy előre, csak a hitvitázók vitatkoznak azon éjjel-nappal, hogy ki jöjjön: Duschinsky vagy Teitelbaum. Meg azon, hogy mióta tartozik Fiume Munkács-hoz? Pedig olyan távol vannak, mint Makó Jeruzsálemtől. De lehet, hogy történnék csodák. Egyszer még megérjük, hogy Munkácsot — az Adriai-tenger partján találjuk... És akkor már a rabbi-sink is egymást igazi zsidó megértéssel fogják „támogatni” Jeruzsálem szent városában... Vajha látnánk és megérnénk már egyszer ezt...

Rebbe-izmus

Hajdanában, gyermekkoromban a rebbe-szónak egészen más értelmet tulajdonítottak az emberek, mint ma. Az alef-bézt tanuló kisgyerek rebbe-nek szólította tanítóját és azt legalább úgy tisztelte, mint szülőbapját. De rebbenek hívtak általában minden rabbit, aki ezen megtisztelő titulust akár az ifjuság nevelésével, akár a felnőttek tanításával, oktatásával és vallási irányításával kérdelemte. Mindenkinnek kijárt a rebbe-cím, akit tudása, valláserkölcsi élete egy rabbi-hivatal viselésére predesztinált, vagy vallásitanítással foglalkozott. A zsidó nép a tudás, a tanulás népe mindig megbecsülte a szellem munkásait, tisztelte tanítóit, akik az élet forrását — a Tóratanulást — nyújtották neki. Mindig és mindenben a rebbe az első, ő ül az asztalfőn, az ő tiszteletben tartása kötelező parancs és minden körülmények között.

את ה' אלהך תורה לרבות תלמידי חכמים ez a talmudi szentencia, valamint az is, hogy a talmud-chochom mamzer előnyben részesítendő azzal a főpappal szemben, aki ám hoorecz. A szellemi arisztokrácia tehát fölötté áll a született arisztokráciának.

Ma kissé eltolódott a rebbe fogalma. Igaz, hogy a talmud-chochom nem minden esetben rebbe, de az is szent, hogy a rebbe nem mindig fedti a talmud-chochom fogalmát. Valami egészen mást jelent a mostani mindennapi életünkben a rebbe-fogalom. Van a városban egy rabbi és van egy csomó — rebbe. A rabbi úgy került a városba, hogy megválasztották a hitközség tagjai, sokszor egyhangulag, gyakran szótöbbséggel, mert méltónak tartották tudásánál, karakterénél fogva a rabbitisztség betöltésére. De hogyan kerültek a rebbek a városba? Vagy precízebben megformálva a kérdést: hogyan kerültek Erdélybe a rebbek és miképpen szaporodtak és sokasodtak el, mint a tenger vize és a sivatag homokja?

A háborúval kezdődött az erdélyi rebbe-invázió. Erdélynek Romániához való csatolása kedvezett a rebbe-konjunkturának, mert Óromániában nem voltak rendszeresítve a rabbi-állások, a hitközségi keretek is igen labilisak voltak, alkalmuk arra, hogy mindenütt rebbek stabilizálódjanak, mert senki sem törődött ezekkel az anyagi bázisokon felépített szent-terjesztő-vállalatokkal. Minthogy a szervezetek tekintetében egyidőben ná-

lunk is zavaros helyzet adódott, átplántálódtak a rebbek hozzánk is, nem törődve azzal, hitéleti szükségletet elégítenek-e ki, vagy sem. A régi rebbedinasztiák nem versenyre keltek az újabbakkal és ma már ott tartunk, hogy majdnem minden kis erdélyi mezővároskának meg van az ő külön rebbeje és nem ritkán ellenrebbeje. Mindenhol akadt valaki, aki a rebbe-izmust terjessze. Erre a folyamatra más, kellő kifejezést nem találunk. Mi is ez a rebbe-izmus? És ki terjeszti ezt a folyamatot az érdekeltebbekben kívül? Az elhanyagolt ambíciók, akiknek hitközségi vezetőszerpre való hivatottságukat a zsidó közvélemény nem akarta elismerni. Ezek az egyének kreálnak inkább valami újat, hogy szerephez jussanak, mert a hitközségek alapszabályai rosszak, csak egy elnököt, alelnököt és két gabet ismernek és így öreájuk nem kerülhet sor. Az elfojtott ambíciók kitörésre vártak, jött a rebbe a városba, csinált magának egy besz-hamedrest. Az új rebbet nem győzik eléggé magasztalni; egészen más, mint a rabbi, talán csodákat is művel, mindenkit felkarol, hogy őt is felkarolják és a „mán (mein) beszemedres“-ben pezsegni kezd az élet és kezdetét veszi a rebbe-izmus. A rebbe mindenkiből csinál „valakit“, mindenkinek legyezgeti hiuságát, nála mindeki „meréne“ és revansul mindenki tud az eddig sohse látott, sohse hallott rebberől egy-egy misztikumot, egy-egy kis csodálatos határos anekdotát és rövidesen köztudomássá válik a Cádik érdeme, hogy a Teremtő az ő nagy érdemei révén és csakis ezeknek a révén és folyományaként adja a város lakóinak a — parnószót... Nem kell egyéb hozzá,

mint kellő külső felszerelés, szakál és szokatlan ruházat, valami előbráncigált családi kapcsolatot, hogy az illető „einiki“ legyen. A reklám-hordó hívők előkészítik a talajt és kész a — rebbe-izmus... A hitközségek zöme tehetetlennek bizonyult az új alakulatokkal szemben. A rabbikról nem is szólunk. Ki merésznél egy világhírű csodatevő dinasztia leszármazottját még gondolatban is elnyomni? Igazán csak jót csinál, szent életet él, jó példával jár elől, miért több a rabbi, mint ő?... Aztán meg vannak mindenütt elégedetlen elemek, a gazdasági krízis retentetes, mindenki tudat alatt is valami csodát vár, valami megváltást remél, hát kitől várja ezt, ha nem a rebbetől — akitnek már hivatásával jár a csodatevés?...

Az erdélyi rebbe-izmus határozott sikereket tud felmutatni az utóbbi évek folyamán. A hitközség rabbija szép lassan csak rabbi, vagy „ruf“ lesz, ellenben a rebbe — a másik, az új, a misztikus, akit — szegény — elnyomnak az intéző körök, akinek nincs fizetése sem, aki pedig azt legalább úgy megérdemelné, mint a „ruf“, mert nagyobb jiches, nem csinál világi dolgokat, csak ül és tanul... A rabbi tekintélyét aláásni a rebbe érdekében — egyenesen miczve kezd lenni. Ténykedéseiben rosszindulatulag kritizálni, megszólítani, leszólni, kétségbevonni tudását, becsületességét — direkt ildomos, sőt szükséges, mert ezáltal a szegény, elnyomott rebbe emelkedik, mert ez konvenial a rebbe-politikának, valamint a hitközségben széthuzást teremteni. Óh, milyen jól mennek a dolgok. Egy kiadás machlajke a hitközségben — kész anyagi és erkölcsi karriér a rebbenek, a tááning, a nácheszrüäch...

A rebbe-izmus már adottságánál és természeténél fogva ellensége minden hit-

Legszebben
és legolcsóbban csakis

HORBÁTZ
divatüzletében
öltözködhet!

Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 1.

Elsőrendű öltönyöket már
3000 leiért készít. Kalapokat
135 leiért vásárolhat,
nyakkendők 40 leitől.
Nagy választék minden-
nemű férfi divatcikkekben.

Salom Asch: A megváltó fütty

Ott fekszik a fünek harmattól nedveszöld tengerében és legelteti a bárányokat, amelyeket atyja gondjaira bízott.

Mindenki a lengyel nevének Jaszieknek szólítja: hogy zsidóul hogyan hívják, azt maga sem tudja, mert még sohasem szólították fel a Tóra elé.

Mindenki tudja róla, hogy olyan tudatlan, mint egy paraszt. Izsák, a tejkereskedő már egészen bánatba esett miafatta: ez a fiu még kadist sem fog tudni mondani, ha ő egyszer meghal. És csak, hogy a lelkiismeretén könnyítsen, fogadott melléje tanítót a városból.

A tanító rengeteg fáradtságot pazarol a fiura, minden szót százszor is az emlékezetébe vés, de ő oda sem hallgat, mintha a tanító nem is neki szólna és sehogy sem akarja megérteni, hogy a komee-olefet o-nak kell olvasni.

— Kár a vesződségért ezzel a tökfilkóval, — mondja a tanító és megcsóválja a fejét. Az anya pedig kétségbeesett tekintettel néz a fiára és sóhajt hozzá.

Imádságos könyvet nem is adnak a kezébe. Imádkozni? Hogy ő, Jasziek imádkozzék? Mi köze is volna neki ehhez? Csak a jó Istent gyalázná meg vele, ha Jasziek a „Semá Iisroel“ imát elmondaná.

De azért Jasziek mégis megérti az

Istent, a maga esze szerint és mégis megérti Őt a maga szívével.

És ő megtalálja az Istent, akárhová is tekint. Meglátja Őt ott is, ahol a csendes víz a zöld parttal mormogva közli titkait. És ha egy szomorú felhő messziről idevonult és szétterpeszkedik az égen, akkor őt átjárja valami érzés, valami akarat és vágyódás fogja el valami után...

Vagy ha zivatar jön el égzengéssel és villámfénnyel... Vagy ha megnyílnak az ég csatornái... Vagy ha eső előtt nyomasztó hőség fullasztó sulya nehezedik a falura... Vagy mikor az öreg Macseket kihúzták a gépfűrés alól és sebzett lábából csurgott a vér... Ilyen pillanatokban érzi ő meg az Istent! És az ő Istene nem az égen lakozik. Nem is kell ég felé emelni a tekintetünket, hogy meglássuk az Istent! Nem, ő úgy érzi, hogy Istent valahol a távolabbi városban lakik, ugyanabban a városban, ahol a falucska földesura és a többi hercegek és grófok laknak. És ezek a nagyurak valamennyien csak Istennek szolgálói, éppen úgy, ahogyan Stach és Vojtek cselédei annak a földesurnak, akié az egész falu.

De ő, vajjon hogyan juthatna ő az Istenhez?

„Él melech neemon“ — a tanító éppen az imádságos könyvnek ezeket a szavait próbálja belevetni a fejébe. De Jasziek azt

hiszi, hogy ez valamilyen varázsmondás, melyet el kell mondania és nyomban beengedik őt Istennek ragyogó palotájába...

Isten számára azonban egészen sajátos és más imádsága van neki. Az ő imájának nincsenek szavai, az ott nő a szive belsejében, egészen addig, amíg teljesen betölti a szívet s végül egy ujjongó füttynek a hangjában robban ki a szívéből.

Ha imádkozni akar, olyankor két ujját beteszi a szájába, az ajkait összecsuicsöríti, utat nyit a kiszabaduló levegőnek és imádsága bezengi az egész erdőt.

És Isten megérti az imádságát!

Ő pedig csak olyankor füttyül, ha szükségét érzi, hogy Istenhez küldje a füttyét, ha úgy érzi, hogy okvetlenül szüksége van erre a füttyülésre...

És úgy képzei, hogy Isten valahol messze, nagyon messze, kinyújtózva fekszik egy illalos mezőn, meghallja az ő fütty szavát és örömet találja benne...

De nemcsak egyedül ő szokott így imádkozni! Ő tudja, hogy a többiek is így imádkoznak. Ha Nosszik, a falu kutyája hirtelen égnek emeli az orrát, megcsóválja a farkát, olyankor ő azt mondja, hogy Nosszik imádkozik. És ha a fehér tehén este hazatér a mezőről, nedves nyelvét kilógatja és elnyújtott szomorú hangon azt mondja, „muu“, olyankor azt mondja: a fehér tehén imádkozik. Bolon, a ló, megint egészen másformán imádkozik: kirug, hátsó

közszégi szervezetségeknek, negligál minden formát, félretol minden megkötöttséget, robbantani igyekezik minden meglevő keretet, mert csak így tudja magát kellően kiélni. A felhevült energiákat igyekezik befurakodtatni a hitközségek vezetőségébe, ahová a rebbe-izmus érdekeit szállítaniok kell, „Szubvencionálni kell az ilyen világhírű Cadikot” a jelszó, de legalább dájent csinálni belőle, mert arra mulhatatlanul szükség van és igazán a község szűgyene, ha ez nem megy keresztül...

Erdélyben fénykorát éli a rebbe-izmus és nemsokára ott tartunk, hogy hitközsegeinkben dominálni fog — mert félretol minden akadályt, legázol minden legális jogot és hagyományt, kitérít minden tradíciót és mindenkit, aki ezen irányzatnak nem híve. A rebbeizmus túlnőtt az országos orthodox-szervezeten is. Ott, ahol az orthodox hitközség ellenállni mer és tud a szűfogatásó tendenciának, ahol nem riad vissza a terrortól, ahol a vezetőség nem törődik azzal, hogy egyénileg posimnak stigmatizálják, ott a rebbe vezérkarával együtt ügyesen átvándlizik a neolog, vagy a statusquo-vizekre, hogy azokon evezzen és a zavarosban halász-hasson. És miután a példa ragadós, megérjük azt az időt, hogy a saját rebbejeinken kívül lesz neolog, vagy statusquo-rebbe garnitúra is, aminthogy már most is akad ilyen. Praktikus dolog, hogy a rebbe-izmus áldásait a zsidóság minden árnyalata élvezhesse, ne csak az orthodoxia...

Summa-summarum: a sok boldogító „izmus” sorában méltó helyet foglal el a rebbe-izmus. Döngel a hitközsegeink bevehetetlennek tartott várfalait. Nem fontos már se az autonómia, se a szervezet, de még a Chazokóh sem. Kizárólag ő maga a legnagyobb, a legfontosabb, a az élet és a boldogság forrása — a Rebbe...

De ne értessünk félre. A chaszidizmusnak meg van a maga szép mullja, a létjogosultsága és utjainak, hitéleti berendezkedésének meg erkölcsi alapja, amely tiszteletet érdemel. Állítjuk, hogy a rebbeizmus mai formájának a chaszidizmus nagy ellensége. Hiába volna a ketiőt identifikálni. Mi a tartalmatlan, cirkuszi nivóra lesüllyedt, a tradíciót egyenesen megcsúfoló irányzat ellen kelünk ki, amely különösképpen épen a vallásos zsidóságra és annak intézményeire kártékony, sőt veszedelmes.

Ez a rebbe-izmus kisajátította a kö-

zékori jezsuiták jelszavát, hogy a cél szentesít minden eszközt. Aláássák a vallásos zsidóság évezredek tradíciót, fűtyülnek a meglevő jogokra és formákra, melyeket az orthodoxia, mint alapigazságait, féltve őriz, mert minden szabad a Szent, a Cadik vélt érdekében, akinek

csodatettei megváltják a világot a mai sok bajtól és keserűségtől... de csak a kvittli és a — ez kérem nem mellékes...! — pidjen alapján...

Az emberi korlátoltság kimeríthetetlen, az övé a jövő...

(G. S.)

Ezentul nem hirdetünk

és a hirdetésekre kiadott összeget le-
számiljuk az árakból, tehát

még olcsóbban árusítunk

mint eddig. Árjegyzéket sem közlünk,
de ha látni akarja

szédületesen olcsó

karácsonyi árainkat,

nézze meg világvárosi kirakatcsarnokunkat!!

Soha többé ilyen
olcsó vásárlási
alkalom nem lesz!

KOVÁCS TESTVÉREK

DIVATNAGYÁRUHÁZA-Sas-passage

lábaira felágaskodik, hátraveti a fejét és nyerit.

Valamennyien imádkoznak, még a békák is, a pocsoltyában. Egyik béka odaszól a többieknek: kva! kva!

Már tizenhárom éves lett a Jasziek és még mindig nem tudja a „Halljad Izrael”-imát. És ujév ünnepe már küszöbön van. A tanító minden fáradságát latba veti, hogy ujévre legalább a „Halljad Izrael”-imát el tudja mondani, hogy elvihessék őt is a városba. Az ünnepre új ruhát, vadonatúj csizmát és új sapkát vettek Jaszieknek...

Legalább a „Semá Jiszroél”-imát tudja majd elmondani.

A templomot szorongásig megtöltötték a hívek. Kicsinyek, nagyok, valamennyien fehérbe vannak öltözve, imakendőiket mindnyájan a fejükre borították, mindnyájan az imádság ütemében hajladoznak és mind erősebbé váló hangon kiáltoznak és imádkoznak.

A frigyszekrény előtt hat viaszgyertya ég, ott áll az előimádkozó a karfiukkal... Elnyújtott, siró panaszhangok törnek fel, melyeket elnyomott sóhajtások szakítanak félbe...

„Ki az életnek és ki a halálnak...”

A női karzatról egyszerre szivettépő zokogás tör elő. És Jasziek ott áll az új ruhájában, vadonatúj sapkája alól kikandi-

kálnak szőke fűrtjei. Imigyen áll ott. Hirtelen előrefurakodik a keleti fal felé és szembeáll az előimádkozóval. Elejti kezéből az imakönyvet, melyet azért adott vele az apja, hogy a többiek azt higgyék, mintha ő is tudna imádkozni. És így marad állva, tágranyit szemekkel, merően maga elé tekintve.

Néhány suhanc észreveszi Jaszieket, jelekkel teszik egymást figyelmessé, ujjal mutogatnak rá, halkán kinevelik, az egy k pedig egyenesen Jaszieknek tart és megfricskázza az orrát.

Ő azonban nem lát és nem érez semmit! Ő csak tovább áll és merően hol az előimádkozóra, hol a siró gyülekezetre tekint, hol pedig a frigyszekrény fehér függönyeire, melyre aranybetűkkel van ráhímezve: „Szenteltessék meg az Isten”.

„Isten most bizonyára a függöny mögött van” — gondolja magában.

És a női karzatról letekint rá az anyja: látja, amint ott áll és mozdulatlanul néz, az imakönyv kihullott a kezéből s az asszony felsóhajt és azt gondolja magában: „Egész paraszt! Született pogány!”

S apa rátekin a fejére borított lepel alól, mélyen, imigyen sóhajt:

— Teremtés ura! Legyen gondod őreá is!

Jasziek pedig áll és bámul. A többiek imádkoznak, zokognak, Istent szólongatják. És őt is elfogja a vágy, hogy imádkozzék. Ő nem kiabálni akar, hanem imádkozni és

Istent dicsőíteni! És hálát mondani Neki, minden jóért!

Felemeli az imakönyvét, felüti a „Halljad Izrael”-imát és elkezd mondani: „Él melech ne-e-mon...”

De ez az imádság nem tudja megindítani a szívét. Nem érti meg, csak szavakat hall belőle, száraz szöveget... Ő azonban teli szívvel akar hálakodni és dicsőséget zengeni Istennek...

Megijed a nagy tömeg embertől, akik egészen másképp imádkoznak. De végül is erőt vesz rajta a kísértés és Isten minde- nek felett fenséges. Nem tud másként. És beteszi a két ujját a szájába.

S egy éles fűtyli hasítja át a levegőt a zokogástól hangos templomban...

A hívők megrémülnek. Mi volt ez? Ki volt az? Ki fűtyül itt a megszentelt falak között?

Az apa a vállánál akarja megragadni és kidobni. A tömeg rá akar rohanni, hogy megüssék.

De a szent rabbi hirtelen a keleti fal-tól a gyülekezet felé fordul és megkérdi: — Hol van az a szent, aki a mennyet ítélkezést széjjeltépte? Aki átfurta az eget és az ólmos felhőkön keresztül könnyörgésünket felvitte az égbe?

De a szent már eltűnt. Kisompolygott a templomból, új csizmáját a vállára vette és utban van visszafelé a faluba...

HIREK

a „Népünk“ cikkeinek utányomásai csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5693

Péntek: Kiszlew 10. december 9.
Szombat: Kiszlew 11. december 10.
Heti szidra: יצ"ו
Heti háftóra: ויבחה יעקב

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.20
gyertyagyújtás 4.25
Istentiszület kezdete 4.35
Szombat befejezése 5.25

— *Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.*

Nincsenek zsidók a német Reichstagban

Hitler lapjai nagy óváciával közlik, hogy az új választások során egyetlen zsidó képviselő sem jutott be a német birodalom parlamentjeibe. Hitler és a nemzetiszocialisták lelkesen ült, de nem veszik észre, hogy egy napon az öröm serlegeibe üröm cseppek jognak hullani. Könnyen rájöhetnének erre a nemzetiszocializmus germán urai, ha képesek lennének a logika fegyverével élni és történelmi látókörrel rendelkezni. Eddig csak mondhatták: zsidók uralkodnak Germániában! Mondhatták, hogy a zsidó nagytöke igája alatt nyög Németország. Hogy zsidók ülnek törvényt és zsidók uralkodnak szerte a világon. Mi lesz azonban most? Egyetlen zsidó képviselő sem jutott be a parlamentbe, sem a polgári, sem a szélsőséges pártok részéről. Ha tehát igaz a nemzetiszocialisták horoszkopja, felvirrad a német nép napja és a germán testvérek összecsoportolóznak az uccákon! Letörték hát a kizsákmányolást, megszűnt az iga és a gazdasági válság is, mert mindennek a zsidók az okai!

Zsidók nem kerültek be a német Reichstagba, de a Berlinben székelő Konjunktúra-kutató intézet jelentése szerint, a gazdasági válság még mindig mélyül és a prognózis még további süllyedést jósol. Ez a pont tehát, amikor üröm lesz az örömből és befellegzik a nemzetiszocialisták germán égboltozatja. Mert hát a német nyárspolgár korlátoltságának is vannak határai. Az események durva mezlettségében mutatnak rá a nemzetiszocialisták üres fecsegésére és a rideg valóság rácsfol minden hazugságra. A nemzetiszocializmus lefelé menő csillaga ezzel ismét közelebb érkezik a földhöz és a végén még kitűnik, hogy ez a csillag nem is volt sohasem csillag, csak egy mázolósegéd raffinált lüzijátéka, amely rövid ideig világít, de aztán elpukkad és még szürke hamu sem marad utána, hogy emlékeztessen az elmúlt csillogásra.

Takarításra

festék, lack- és keféarut valamint a világhírű „Express“ poloskairtót és „Express“ Magasfényt, mely butorát ujjá varázsolja; legolcsóbban csak

STERN S. ENDRE

kefégyáros és festéknagykereskedőnél szerezheti be

ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 378

— **Főrabbiág körüli harcok Lengyelországban.** Lembergől jelentik: A lengyeli hitközségnek több rabbija van, de nincs főrabbi. Ez a körülmény természetesen bizonyos ziláltságot okoz a hitközség ügyeinek intézésében, amely fokozatosan tapasztalható, amióta Bróda főrabbi elhunyt. A lengyel kormány, amely a zsidók ügyét szíven viseli, ha nem kerül pénzbe, átírt a hitközséghez, hogy két héten belül irjanak ki pályázatot a főrabbiágra. A kérdés megoldása azonban igen nehéz, mert az Aguda szervezetnek jelöltje Lewin rabbi, aki szem-képviselő is. Ezzel szemben a chászid-elemek, de a cionisták is, azt hangoztatják, hogy nekik nincs szükségük olyan főrabbi, aki politikus és népszónok. A hitközség nem politizáló része is olyan rabbit akar, aki teljesen tanulmányainak és a vallásosság fejlesztésének él. Ugyanez a nehézség akadályozza meg a varsói főrabbiág kérdésének megoldását. Pedig, hogy milyen sürgős volna Varsóban egy erélyes irányító kéz, mutatja az az adat, amelyet a varsói lapok hoztak a kaszusz ügyéről. A hitközség kaszusz-tanácsa legutóbbi gyűlésén megállapították, hogy a városban köser néven eladott húsnak kb. 70%-a teljesen megbízhatatlan, részben nem is vágott, hanem leütött (nevelő) marhából való.

— **A Jeruzsálemi Rockefeller muzeum építéséhez egyetlen zsidó munkást sem alkalmaznak.** Jeruzsálem. A „Davar“ rámutat egy cikkben arra a körülményre, hogy a 2 millió dolláros Rockefeller muzeum építésénél egyetlen zsidó munkást nem alkalmaztak. Az összes zsidó ajánkozásokat visszautasították. A kormány — írja a Davar — átadta az építkezési munkálatokat egy arab vállalkozónak s elfelejtette biztosítani a zsidó munkások számára a munkát.

— **Egy varsói zsidó számoló-művész számolta össze a leadott szavazatokat.** Newyork. A „Columbia-Brokesling“ nagy newyorki rád óállomás a választások napjára magas honorárium ellenére, alkalmazta dr. Finkelsteint, a varsói híres zsidó számoló-művészt, hogy gyorsan összeszámolja a per centként érkező táv rati jelentések számadatait.

E menorák **Harang**
Z gyertyatartók, **védjegy!**
U serlegek,
S evőeszközök,
T templomi kegyszerek,

bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„Tacumul“

ezüstáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u.) 6.

Használja a kellemes illatu
Szent László
pipere-szappant.

Fertőtlenítő hatása megóv minden fertőző betegségtől.

I. HEINRICH

pipere- és gyógy- (Borax, kén, kátrány, kőbőgyermek stb.)

SZAPPANGYÁRA, CLUJ.

— **Kitért filmstárok az életben.** Gustáv Fröhlich, a zsidó Alpár Gita szerelmes férje, aki után a zsidó nők is bolondulnak, mint ismeretes kitért zsidó. A bájos mosolygású Gustáv Fröhlich azonban nem végez félmunkát s ezért egy merész lendülettel Hitlerrel kötött ki. Egyike lett azon mesümedoknak, akik istenítik Hitlerrel s ezt izzó zsidógyűlölettel dokumentálják. Gustáv Fröhlichnek sikerült is eloszlatni minden kétséget s származásának hibáit, nem így Richard Taubernek. A világhírű énekes ugyan nem mulasztotta el színtén kitérni a zsidóságból, sőt kitérése után olyan buzgó katolikusnak bizonyult, hogy pápai kamarásnak is nevezték, mindez azonban nem használt neki. A Grácban nemrég tartott koncertjén a hilleristák olyan botrányt rendeztek, hogy a pápai kamarás urat majdnem agyonverték...

— **Idegesség, fejfájás, álmatlanság, szédülés, bágyadtság, levertség, félelemérzések eseleinél a természetes „Ferenc József“ keserűvíz kitűnő háziszser, amely az emésztőszervekből eredő zavarok nagy részét megszünteti s visszaadja a testnek és szellemnek régi munkaképességét.** Orvosi szaktekintélyek megfigyelték, hogy a Ferenc József víz öreg embereknek is megbízhatóan és minden fájdalom nélkül hat. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Tengerészeti főiskola Telavivban.** Jelentették, hogy egy londoni előkelő zsidó társaság elhatározta, hogy „Zebulon“ néven zsidó hajózási és tengerészeti főiskolát létesít Telavivban. Mint most értesítenek bennünket, ilyen iskola, ha kisebb mértékben is, még 1930-ban alakult meg s pedig a „Palesztinai Tengerészeti Társaság“ védnöksége alatt, melynek vezetője, Adon Gurevitz, a kiváló tengerészeti szakértő. A történelmi hűség kedvéért meg kell állapítanunk, hogy a zsidó hajózás kezdete ugyan a Zebulon törzsig nyulik vissza és Salamon királynak is nagyszerű kereskedelmi flottája volt, mégis a tudományos és kísérleti zsidó hajózás ez iskola megnyitásával kezdődött. A telavivi zsidó tengerészeti iskola, mely a Perez-uccában emelkedő saját emeletes épületében van elhelyezve, tengeri menőállomást tart fenn és kiképzést nyújt a tengerészet és a hajózás technikájában, valamint a szárazban. A londoni társaság ezt az iskolát hajózási főiskolává akarja kiépíteni, ami Palesztina fejlődése történetében, kétségtelenül egy újabb örömdetes körülmény.

— **A cseh nemzeti szocialisták az állampolgársággal nem rendelkező zsidók ellen.** A cseh-szlovák nemzeti szocialisták kárpatoruzsi szekciójának közgyűlésén rámutattak arra, hogy az itteni munkajárat a közel 80 000 külföldi erősen megterheli s követelték, hogy a belföldi munkás védelmére energikus lépéseket tegyenek folyamatba. A kérdéses 90 000 külföldi nagyjából zsidó, akik évtizedek óta itt laknak s csupán a hatóságok elhúzó politikája miatt nem tudták eddig elnyerni állampolgárságukat.

10.000 lei minimális havi jövedelmezőség

lehetőségét nyújtom, szorgalmas megbízható egyéneknek, kik magánfeleket látogatnak. Ajánlatokat „10.000 lei“ jellegre lapunk kiadóhivatala továbbít.

Ékszer készítését, alakítását, javítását és drágakőfoglalást szakszerűen olcsón csakis

FRIEDMANN H.

ékszerésznél Széchenyi-tér 1

Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás!

Okos asszonyok!

nem esnek kétségbe, ha kimarad a menü-szerűség. Megmentést és új életerőt az én ezerszeresen kiprobált különlegességi szereim nyújtanak, még a legmakacsabb esetekben is. Szavatoltan ártalmatlan. W. asszony írja Fr.-ből. „Az Ön csodás szere már egy óra múlva hatott. Isten után Önnek vagyok hálás!“ Forduljon még ma bizalommal hozzám és örökre hálás lesz. Ezer, meg ezer köszönőlevél igazolja a sikert. Diszkrét feltűnés nélküli szétküldés

C. A. Jürs, Berlin W. 57/B. 37.
Alvenslebenstrasse 21.

— **Zsidó egyetemi tanárt nevezett ki a porosz kormány.** A porosz kormány Dr. Cohn zsidó jogtudóst nevezte ki a boroszlói egyetem kereskedelmi jogi tanszékére, amely élénk fellépést keltett nem csak antiszemita, hanem zsidó körökben is. Dr. Cohn ellen ugyanis már több ízben kíséreltek meg különböző inzultusokat végrehajtani a nemzetiszocialisták és a porosz kormány, amely eddig egészen közelállott Hitlerékhez most azzal válaszolt e kihívásokra, hogy nyilvánosságra hozta a kinevezését. Illetékes körök szerint a kormány ezen lépése állásfoglalás is akar lenni az antiszemita terror-kilengésekkel szemben. Ezek dacára Dr. Cohn eddig nem tudta bemutatóközlő előadását megtartani. Mindennap véres verekedések játszódnak le a hitlerista és zsidó diákok között. November 25-én, péntek este 10 órakor Cohn lakása előtt kézigrántót robbantottak fel. November 26-án a boroszlói egyetem rektora, miután lovasrendőrök és gépfegyveres csapatok szórták szét a hitlerista tüntetőket, két hónapra bezárta a boroszlói egyetemet. Emellett még az is, hogy Dr. Cohn édesapja a világháborúban a német fronton esett el és számos kitüntülést szerzett.

— **A reform zsidó hitközségek templomi „zsúr”-jai.** A berlini reformtemplomban, ahol férfiak és nők, az előbbieket hajdon fővel, együtt ülnek, évtizedek óta csak vasárnapi ájtatoskodás volt. Most a templom vezetősége jelenti, hogy a hét órai esti ülései zárás következtében péntek este is ájtatoskodást fognak tartani. 7 óra után gyertyagyújtás is lesz a templomban, bár — mint jelenti — tudják, hogy ilyenkor, a sabosz beállta után a „rég”i rítus ezt tiltja. E templomi „zsúr”-ok alkalmából a bibliából szavalni fog Trietsch asszony, a híres színésznő, aki teljesen ingyen végzi ezt a produkciót és az ezért őt megillető tiszteletdíjat a hitközségi aggoknak juttatja. Az utóbbi jótékony szép gesztuson kívül a többi valóságos kigunyolása a zsidó vallásos érzésnek és hagyományoknak.

— **A mandzsuriai zsidóság golgotája.** Karbin. Több ízben beszámoltunk már a mandzsuriai zsidóság szomorú helyzetéről és kétségbeesítő kilátásáról. Nap, mint nap újabb megpróbáltatások érkezik ide a távolkeleti háborús frontról és a nagy káosz áldozatai ezuttal is főképpen zsidók. A forradalmi felkelések, a győztes japán csapatok garázdálkodásai, valamint a fehér oroszok antiszemita pogromjai a zsidó lakosságot érik elsősorban és nincsenek olyan hatóságok, amelyek meg tudnák, vagy megakarnák a felelőtlen kilengéseket akadályozni. A banditák szabadon garázdálkodnak a kétségbeesés és nyomor véres romjain. — Röviddel ezelőtt történt, hogy Miron Wladimirovics zsidó hitközségi korifeust ismeretlen tetesek elrabolták és három napi szörnyű kínzások után megölték. Mindazonáltal sikerül a banditáknak a kétségbeesett családtól 30.000 Dollár váltságdíjat kivasalni és ezután éjjel a cafatokban megkínzott tetemet visszacsempeszték a lakásra. A meggyilkolt, alelnöke volt a karbini hitközségnek, elnöke a drámaírók szövetségének és több zsidó intézet megalapítója. — Fehér orosz tisztek elrabolták az ismert nagykereskedő Aba Scherl 26 éves fiát. A merényletet a zsidó templom előtt hajtották végre az autós banditák. A nyomok eddig még hiányzanak. — Sarah Grünberg, aki elrabolt férje váltságdíját nem tudta megszerezni, mindaddig a rablók tuszja maradt férje helyett, amíg ez úgy saját magáért, mint feleségéért a váltságdíjat fel nem hozta. — A mandzsuriai zsidóság között, a folytonosan megismétlődő gyilkosságok és pusztítások nyomása alatt, óriási pánik uralkodik. Senki sem tudja, mikor kerül rá a sor. Több zsidó család elutazott Karbinból és Mandzsuria vidékeiről. A zsidó kivándorlók főként Sanghaiba és Délkinába utaznak.

Téli szörme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** árban bocsátom a nagyrabecsült vevőközönség rendelkezésére. Szíves pártfogást kér

RUBIN szücs és szörmeüzlet
ORADEA, ZÖLDFÁ-UCCA 6

Hasznos tudni,
hogy **Schmidthauer**

természetes **LEMEZTŐ**

keserűvize a gyomor és
bélbetegek páratlan gyógyvize
Utasítás minden palackhoz mellékelve!
Kapható mindenütt!

A romániai zsidókérdés külföldi megvilágításban

Londonból jelentik: **Leonard G. Montefiore**, az Anglo-Jewish Association és a Joint Foreign Committee elnöke jelentést terjesztett elő a különböző országok zsidóságának helyzetéről.

— A zsidók gazdasági helyzete — mondotta többek között — az összes országokban igen súlyos. Politikai tekintetben azonban bizonyos kilátások mutatkoznak.

— A fekete pont Ausztria. A fajvédő diákság magatartása súlyos veszedelemet jelent. Ha a diákok brutálitásai zsidó kolégáikkal szemben megismétlődnek, úgy azt a szimpátiát, aminek még örvend Ausztria a külföldön, meg kell rövidítenünk. Spanyolországban és Olaszországban „Cion bölcseinek jegyzéknyvtár” terjesztik, amelyre eljutottak ezekbe az országokba Lucien Wolf és a londoni „Times” erre vonatkozó válasziratai.

— Romániában Maniu elnöklele alatt új kormány alakult. Titulescunak, a kisebbségi kérdés egyik ismert szakértőjének, külügyminiszterre való kinevezése reményt nyújt arra, hogy Románia megfelelőbb módon fogja kezelni a kisebbségi kérdést. A napokban beszélgetést folytattam — mondotta Montefiore — **Ciotari román követségi titkárral**, aki kijelentette, hogy a román kormánynak halárhoz kívánsága a **Joint Foreign szervezetével való együttműködés a romániai zsidókérdés megoldásának ügyében.** A követségi titkár közölte, hogy a kormány a közel jövőben új állampolgársági törvényjavaslatot terjeszt a parlament elé. Ciotari közvetíteni fogja a román kormány a Joint Foreign Committee memorandumát az állampolgársági kérdés ügyében. Az antiszemita kilengések ellen is szigorú törvényeket fog életbeléptetni az új román kormány.

Férfikalapok

a legújabb formákban
rendkívüli olcsó árban
kaphatók Zöldfa-u. 21.

HELLER és DEUTSCH

BORSALINO kalapok nagy választékban a legdivatosabb formákban

Hócipők, hócsizmák ezidén is
ROTH HENRIK cégnél, Zöldfa-u. 3. **legolcsóbban**
szerezhetők be.

Legfinomabb hygienikus szagtalan

Borotvapor
legolcsóbban kapható

M. Weissberger

Oradea, Str. Cogălniceanu 4.
Vizonteladónak óriási árkedvezmény!

NEUMANN M. Bémer-tér

férfi-, fiu-
és leányka **ruhái**

a **legolcsóbbak** és

**Külön mérték-
utáni osztály!** **legjobbak!**

Figyelem!! Mielőtt lakberendezési cikkekben szükségletét beszerezné, minden vételkötettség nélkül **saját érdekében** okvetlen keresse fel az ujonnan megnyílt

„LINOLEUM”

SZONYEGÁRUHÁZAT (Heyman Szinkör mellett), ahol az alant felsorolt cikkek a legolcsóbb árban szerezheti be:

Óriási választék!

Linóleum / Futó- / Hencserterítő
Bőrvászon / Ebédlő- / Roletta és
Viaszovászon / Kokusz- / Matrac grádli
Gummiáru / Filz- / Püggőn

Gyári árkai!

— Mi hiányzik még Erec Jisraelben? Rabbi Benjamin, a kiváló héber író s a jeruzsálemi „Hahéd” szerkesztője, felhívást intézett a galutbeli orthodox zsidósághoz, melyben többek között ezt írja: „Erec Jisraelben immár mindenféle vallásos intézmény feltalálható. Van itt számos híres rabbi, rebbe, sóchet, kántor s mindenféle ritusu templomok, imaházak, klauzok, talmudtörök, jesivák, népiskolák, éruvok minden községben. Csak egy dolog hiányzik, a vallásos zsidók tömeges bevándorlása. Le kell azonban szegznem, hogy a vallásos zsidóság, ha gyéren is, de azért lassan ideszállingózik. Minden hajóhoz egy pár vallásos zsidót, s jönnek velük híres rabbik s rebbek, s chaszidok, akiknek jelenlétét máris érezni lehet falukban s városokban egyaránt.”

— Éles harc a bratiszlával hitközség s rabbija között. Bratiszlavában hosszú évek óta éles harc folyik a neolog hitközség vezetősége s a minlegy 31 év óta a hitközség főrabbi székét betöltő dr Funk Sámuel főrabbi között. Ez a harc most annyira kiéleződött, hogy immár politikai hullámokat ver s irredenta vádakot is szült. A szlovák sajtó ugyanis pártját fogta dr Funk Sámuel főrabbinak s megírta, hogy a harc oka dr Funk Sámuel loyális magatartása a cseh-szlovák állammal szemben, amit a neolog hitközség vezetősége s nevezetesen dr Stein elnök rossz néven vesz rabbijától, miután ez a vezetőség abszolút illoyális, sőt egyenesen irredenta. A szlovák sajtó eme nyílt vádjá óriási konsternációt keltett a pozsonyi zsidóság között. Általános a vélemény, hogy dr Funk Sámuel informálta a szlovák sajtót. Annál nagyobb a felháborodás, meri dr Funk Sámuelnek kötelessége lett volna megcáfolni ezeket a híreszteléseket, amit azonban elmulasztott, sőt az ottani zsidó sajtó egyenes felhívására sem tett meg. Így a szlovák sajtó rágalomhadjáratát nyíltan dr Funk rabbinak tulajdonítja. Szlovenszko zsidósága feszülten érdeklődéssel várja a kínos affair befejezését.

— Ítélet egy antiszemita perben Budapesten. Budapest, Böszörményi Zoltán, a magyar fajvédő egyesület egyik vezetője állott az elmúlt napokban a bíróság előtt vallás-gyalázás vétsége miatt, Böszörményi cikkeiben azt állította, hogy a zsidók uralmuk alá kényszerítették a keresztény világot és teljesen elnyomják őket. Általában a zsidók az okai a gazdasági válságnak. A mai Magyarországon is paradicsomi állapotok között élnek a zsidók, míg a magyar lakosság nyög és kínlódik a zsidó iga alatt. A vádlott történelmi „dokumentumokra” hivatkozott és kérte a felmentését. A bíróság 2 havi fogságra ítélte Böszörményt, azonban az ítéletet felfüggesztette és bizonyítási haladékot adott a vádlottnak, tekintettel arra, hogy Böszörményi hazafias röpiratokból merítette cikkei vádpontjait. Az ügyész súlyosbításért, a vádlott felmentésért fellebbezett.

— Bánffyhyunadon letették az önálló zsidó listát. Huedin. A Zsidó Párt bánffyhyunadi tagozata önálló listát tettek le a községi választásokra. A listaletétel a város zsidóságának egyhangú lelkesedése mellett történt meg és minden remény meg van arra, hogy a hunyadi zsidó lista el fogja érni a husz százalékot. Négy mandátumra számít a bánffyhyunadi zsidóság. A benyújtott lista élén Léb Béla, Heilpern Sándor, Lób Zoltán és az ifjusági tagozat képviselőiben ifj. Léb Vilmos állanak. A helyi tagozat intenzív munkát végez és a zsidó lista mögött egységben tömörült Bánffyhyunad egész zsidósága.

— A lugosi zsidó hitközség jövő évi költségvetésébe felvett a Keren Hajeszodnak 12.000 Lei hozzájárulást. Dacára a nehéz gazdasági viszonyoknak, mégis elsőrendű kötelességének tekintette az előjáróság Palesztina felépítését támogatni. A hitközség és a Chevra Kadischa jelenlegi vezetősége Dr Dobó Jenő elnök, Szidon Dezső és Dr Fekete Dezső alelnökök vezetése alatt, a Chevra pedig Huszár Vilmos kintű igazgatója alatt mindenkor készséges támogatói az országépítő alapoknak.

— Elmarad a zsidó szervezetek bukaresti konferenciája. Mult heti számunkban közöltük, hogy f. hó 6-ára a romániai zsidó szervezetek előkonferenciára gyűlnek össze, hol delegátusaik megbeszélnek egy országos zsidó kongresszus összehívását és összeállítják annak programját. A legutolsó pillanatban ezen konferenciát lefújták és így a 6-ára tervezett bukaresti összejövetel elmaradt.

— Hager wischnitzi főrabbi Palesztinába utazik. Mint autentikus forrásból vesszük, az általános közszeretettel örvendő Hager, wischnitzi főrabbi, — aki immár a háborus évek óta helyezte át állandó tartózkodó helyét Nagyváradra, — ama komoly elhatározás előtt áll, hogy tavasszal kilátogat hosszabb időre a szentföldre és személyesen fogja azon palesztinai vallásos intézményeket felkeresni, a melyeknek az utóbbi napokban is kormányhatósági autorizáció mellett, egy nagyobb összeget utalt át.

— Örömmel regisztráljuk, hogy megnyílt a Neumann M. férfi-, fiu- és leányka ruháruháza, a régi finom, szolid és megbízható minőséggel és árákkal. Külön kiemeljük az elsőrendű uriszabóságát, kintű szabász vezetése mellett, amely dusan felszerelt szövetraktárral áll a nagyérdemű közönség rendelkezésére, szintén a legszolidabb árák mellett.

PRIMA vatelin, bélésselyem, kabátszővet, bársony, vászon függönykékre legolcsóbb a Maradék Áruházban, Royal mellett.

Nagy Jewish Agency miting a nagyváradai városházán

Vasárnap délelőtt 11 órakor a nagyváradai városháza nagy dísztermében a helyi Jewish Agency impozáns közönség mellett tartotta meg ezidei Keren Hajeszod mitingjét. Kétségtelen, hogy a váradai Keren Hajeszod kampányának a Jewish Agency keretben való megindítása nem csak erkölcsiekben, de anyagiakban is fokozottabb eredményt kell, hogy felhozzon az országepítő alap javára. A vasárnapi népgyűlésen mutatkoztak is már ennek jelei, mivel ott nem csupán cionistákat, hanem nem-cionistákat is láttunk nagy számban felvonulni. A miting nivóját emelte azon körülmény is, hogy a Jewish Agency erdélyrészi osztályának elnöke, dr Balázs Endre is részt vett a K. H. kampány megindításában.

Nussbaum Samuel, a váradai Jewish Agency elnöke, nyitja meg a nagygyűlést és üdvözlö a megjelent dr N. N. Gelber és dr Abelesz Ottó irókat, valamint a később megérkezett dr Balázs Endrét, sok sikert kívánva akciójuknak. Egy nép vergődik súlyos problémáival — ugymond — és ez a nép, a zsidóság, a legsúlyosabb helyzetben van. Mindenfelől üldözve, kergetve és súlyosan bántalmazva minden állam tehertételeként lesz kezelve. Ugyanakkor egy hely van, ahol a zsidóságnak nemzetközileg biztosított otthonában, Palesztinában az ország rendje megalkuvás nélkül lesz fenntartva és a zsidóság eme történelmileg biztosított hazájában nyugodtan dolgozhatik önmagának és népének jövőjéért.

Utána Gelber N. N. mindenkit magával ragadó beszédben azzal kezdi, hogy a kulturizidóság most ünnepli Spinóznának 300 éves jubileumát, aki annak idején a politikai zsidóság fennmaradását már előre látta és azért már korábban is sikraszállt. Sabata-Zwi ideje átfűtötte kora zsidóságát, úgy, hogy politikai fennmaradását csakis Palesztinában való visszatérésében és felépítésében látta. — Spinóza egyéni filozófiája kétségtelenül a mai kornak is megnyitvánuló jelensége, amely egyidejűleg a zsidóság jövőbeni politikai útját jelöli meg. A ma zsidóságnak jövőbeni átmentése csakis úgy képzelhető el, ha minden zsidó ama kötelességének tudatában van, hogy csak a saját erejére támaszkodva és saját áldozatkészségével segíti elő ama országnak felépítését, ahol ma a zsidóságnak a gazdasági és elhelyezkedési lehetőségek hazája van. Senki sem korlátozza a zsidóságot, hogy Palesztinában csak 200 000 zsidó lakjék, akkor amidőn a megfelelő anyagi erősítéssel ott egy milliót meghaladó zsidóság is letelepülhet.

Ezután foglalkozik a szovjet birodalmi kolonizációjával, amely nem új, hiszen a cárizmus egyik alkotása volt és melynek célja az volt, hogy Szibéria eme kolóniáját zsidósággal megnépesítse. Most a szovjet ezt továbbfejlesztieni igyekszik. A Joint 80 millió dollárt szórt szét ezen, a zsidóságnak ártalmas területére, ahol a zsidóság gazdasági pusztulása, egyidejűleg a szellemi és lelki megszűnésével következik be.

Akárhová nézünk, a világ minden tájára szét szórt zsidóság súlyosan bántalmazva van és létalapjában rendítették meg. Nekünk fennmaradásunkért csak egy kötelezettségünk lehet; összefogni és fennmaradásunk lehetőségét biztosítani. — Dr Gelber nagyhatású beszéde után nagy óváció közepette eltávozott, mivel a déli vonattal még el kellett utaznia Temesvárra, ahol a délután folyamán egy nagyobb szabású előadást kellett megtartania.

Dr Abelesz Ottó tartotta meg ezután magas intelligenciájáról tanuságot tevő nagyhatású beszédét a zsidóságnak a világkrisis tengerében való helyzetéről. Reámutat, hogy a diaszporai zsidóságnak csak egy kis része az, amely a zsidóság társadalmi és szellemi krízisét a gazdasági mellett fel tudja fogni. A „Jude verrecke”-t a nemeteknek nem csak egy kis töredéke, hanem egy nagy nép megszámlálhatatlan tömege ordítja életének minden megnyilatkozásában és ugyanez történik a többi kulturálmokban is. Akkor, amidőn a társadalmi, szellemi és gazdasági antiszemizmus így

módon dühöng, akkor mi zsidók, ha különböző világfelfogást is vallunk, de legalább is fellétele nélkül összefog bennünket egyetlen sorsközösségben megdöbbenően szomorú helyzetünk. Az asszimiláció krízisét, sőt az arra való törekvés csödjét jelenti a zsidóságnak mai helyzete és nekünk zsidóknak nincs más utunk, mint a némelyek előtt még mindig idegen népi megújulásunk.

Ami Palesztinában történik, nem csupán a zsidóság, hanem az egész kultúremberiség javára történik. Nem használ nekünk, ha Einsteinunk, Josef Popper Linkeusunk, a németiségért agyonvert Ratheneunk van. Nem használ a zsidóságnak sok más nagy szelleme sem. Egyedül az, ami Palesztinában lejátszódik, egyedül a zsidó népköte munkája, amit a saját talaján végez, képes egyedül ellenfeleink részéről elismerést kivívni.

Az eljövendő zsidó nemzedékek nevében, akik a zsidó élniakarás felelősségét reánk hártják és mindazok nevében, akik még távol vannak tőlünk, de akik el fognak közebünk jönni, mert el kell jönniük — értsék meg, mit vár Önöktől a zsidó nép és a zsidó jövő. — Frenetikus taps fogadja dr Abelesz nagy közvetlenséggel a lelkekbe hatoló beszédjét.

Végül dr Balázs Endre, a Jewish Agency erdélyrészi elnöke, jut szóhoz és visszapillantást vett az erdélyrészi J. A. megalapítására. Foglalkozik azzal, hogy került Ő az erdélyi J. A. élére a közben elhalálozott dr Vértes temesvári hitközségi elnök és dr Eisler cluji főrabbi után. — Nagyvárad zsidósága mindig nagy gondokat okozott a Palesztina felépítését támogató J. A.-nak. Felvontatja a világnézetre tagozódott váradai zsidóság felfogása elleni érveit. — Zsidó filantropia és humanizmus alapján világítja meg, hogy a világ minden táján szélszóról testileg, lelkileg és szellemileg agyonpogromozott zsidóság részére kötelessége minden zsidónak hozzájárulni, hogy egy otthon, vagy ha úgy tetszik menedékhelyet biztosíthassunk. Minden zsidó kötelessége azt a zsidóságot a diaszporából átmenteni, amelyik már nem tud elhelyezkedni és akinek 200 fonttal (120.000 lei) Palesztinában existenciát tudunk teremteni.

Palesztina olyan, mint az emberi test, amelyhez meg van már a sziv, az erezetek, az idegek és a vérkeringés, a test pedig még hozzá egyre terjedelmesebben nő. Ami ott történik, az zsidó és kulturális munka. Az ujjonnan felnövő nemzedék képezi azon egészséges faját a zsidóságnak, amely már ma csakis zsidónak vallja magát, hagyjuk fejlődni és támogassuk fejlődésében a zsidóságnak eme izmosodó fáját.

A közvetlen egyszerűséggel, de meggyőző érvekkel elhangzott beszéd nem tévesztette el hatását és Várad közönsége lelkes ünneplésben részesítette előkelő vendégeit.

Nussbaum Samuel zárószavaiban megköszöni az illusztris vendégeknek felvilágosító munkáját és Várad zsidó közönségének elkötelezettségére apelálva, a gyűlést berekeszti. A gyűlés a városháza nagy épületében visszhangzó Hatikva hangjai mellett ért véget.

A miting után a vendégek tiszteletére bankett volt, melyen a zsidó szervezetek képviselőiben a következők vettek részt: Nussbaum Samuel, Wasserstrom Sándor, dr Bárdos Imre, dr Molnár Vilmos, dr Fried József, dr Markovits Ignátz, dr Deutsch Elemér, Berkes Dávid, Bernáth Béla bankigazgató, Gottfried Eduárd és Blum Zsigmond.

Fajborok יין כשר

Asztali borok

jutányos árban kaphatók

Szacsuvay-u. 2. sz. a.

(Str. Cuza Voda)

pincében.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 17. Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

שמן ויין מארץ ישראל

Valódi palesztinai táblaolajat garantáltan eredeti töltésű kilós és félkilós kannákban hechserral szállít

Weinberger

ORADEA, Str. Millerand 9.

V. GROSZMANN

orth. ישראלי vendéglője

BUCUREȘTI

Calea Victoriei 18

II emelet. Szemben a rendőrprefektúrával
3 fogásos menü 40 lei.

RÖVID HIREK

TEL-AWIW. Palesztinai ipari köröket igen nyugtalanítja Japán újabb exportpolitikája, különösen ami Szíriát és Palesztinát illeti. Japán ugyanis az utóbbi időben dumping áron exportál textil és selyemárut és ezzel teljesen lehetetlenné teszi a belföldi gyárak plauzibilitását az eddigi piacokon. A tel-awivi zsidó kereskedelmi kamara lépéseket tett a kormánytól, hogy intézkedések történjenek a belföldi gyártmányok megvédése tekintetében.

MÜNCHEN. A müncheni zsidó hitközség és szociális intézmények közös konferenciát tartottak az elharapodzott zsidó nyomor enyhítése érdekében.

BRÜNN. Nem csak Prágában, de Brünnben is nagyobb a zsidó halálozási mint születési arányszám. 1931-ben 102 születés történt 159 halálesettel szemben, míg a kitérték száma 34-re rugott.

KORBACH. November 28-án éjjel részeg antiszemita betörték a zsidó templom ablakait. A nyomozás folyik.

BÉCS. Mint ismeretes a bécsi horogkeresztesek „Barna Házában” 3 zsidó lakó is van. A náciak az utóbbi időben kellemetlenkedni kezdtek a zsidó lakóknak, akiknek védelmére a főkapitányság rendőroket vezényelt ki. A nemzetiszocialisták vezetősége nyilatkozatot adott, hogy garantálja a zsidó lakók nyugalmát, mire a hatóságok visszavonták a kiküldött rendőr-posztokat.

VARSÓ. Az elmúlt héten a zsidó kereskedők és nemzetiszocialisták között heves összeütközés támadt, mivel az antiszemita huligánok bojkott-mozgalmat indítottak a zsidó kereskedők ellen és kényszeríteni akarták a kereskedőket üzleteik zárvatartására.

Dr Deutsch Elemér eltávozott a Zsidó Kórház kötelékéből. Akik a nagyváradi Zsidó Kórház áldásos működését figyelték az utóbbi évek folyamán, azoknak elképzelhetetlen, hogy dr Deutsch Elemér eltávozzék onnan. Aki ismeri ennek a Svájcban végzett kiváló képzettségű orvosnak felkészültségét, kedves jovialis modorát, áldozatkészségét, ahogy évek alatt soha egy percig sem szűnt meg heroikus önzetlenséggel gyógyítani az ezekre rugó beteget, az nem is tudja elgondolni a körtemeket az ő jelenléte nélkül. De mert az élet rohan és megköveleli a maga jogait, saját elhatározásából otthagyta sikereinek helyét és önálló rendelőt nyitott. Bizonyos, hogy azok, akik ismerik dr Deuschot, mint orvost és mint embert felkeresik majd újonnan nyitott rendelőjében, ahol bizonyára ismeri tehetségével áll majd a beteg emberiség szolgálatába. A város zsidó társadalmát őszintén fájjalja a közkórházból való távozását és hálás neki azokért a szolgálatokért, amelyet e kitűnő intézmény érdekében eddig tett és sok szerencsét kíván neki új életútján. Rendelőjét *Oradea, Str. Cogalniceanu (volt Várad Zsigmond-utca) 8. sz. alatt kezdette meg, (Kert-utca sarok) és rendel délelőtt és délután.*

Segédorvos választások a nagyváradi zsidó kórházban. A nagyváradi zsidó kórházegyesület a Chevra Kadisa és a nagyváradi zsidó kórház vezetősége az idej segédorvos választások alkalmából elhatározták, hogy tekintve a fiatal zsidó orvosok egyre súlyosbodó helyzetét az idén az eddigi két segédorvos helyett háromot fognak választani. A megválasztott új segédorvosok: Dr *Wallerstein Imre*, dr *Nussbaum Endre* és dr *Grünbaum András*. Dr *Molnár Vilmos*, a kórház lelkes igazgatója ezenkívül megengedte, hogy a löbbi meg nem választott fiatal orvos is bejárhasson a kórházba praktizálni.

Nagy téli vásárunk

megkezdődött!
Minden vevőnek, aki legalább
300 leiert vásárol, egy szép
gyapju sapkát kap

ajándékba !!!

LONDON kötőde Avram Iancu
(Kossuth u.) 1.

Legizlésebb ridikulók már
150 leitől. — Mindentéle bőr-
diszmuárut nagyon olcsón

HARTMANNÁL

lehet venni
Regele Ferdinand No. 1.

MOZI

Teátrum HEYMAN szinkör

Péntek, szombat, vasárnap: Édesanyám (Fájdalmak háza) Kedvezményes jegyek nem érvényesek. A szenvedés, önfeláldozás és szerelem filmje. Elővételi pénztár.

Városi Színház Mozgó

Péntektől kezdve: *Strogoff Mihály*, Mosjukinál a főszerepben.

Antiszemita — közveszélyes örült

A bécsi egyetem idegklinikáján olyan eset járdódott le az elmúlt napokban, melyen teli torokkal lehetne kacagni, ha a maga tragikus voltában nem volna olyan mélységesen jellemző a mai nagybeteg társadalmára. Pözl tanár, a híres ideggyógyász hallgatói előtt bemutatott három súlyosan idegbeteg embert, közte paralizisben szenvedő és üldözési mániától gyötrött szerencsétlent. Mikor ez az örült a diákok elé lépett, hirtelen megszólalt, egy rövid beszédet tartott, amelyben a következőket mondotta:

— A gazdasági krízis ellen ludok egy orvosságot tisztelt uraim. Bécsét vízzel kell elárasztani, Ausztriát Magyarországhoz csatolni és az összes zsidókat kiirtani!

Mikor az utolsó szó elhangzott, a jelen volt körülbelül kétszáz hitlerista diák felemelkedett helyéről és tomboló tapsban tört ki. Pözl tanár alig tudta elcsendesíteni a nagy óvációt. Megjegyezte, hogy ez a szerencsétlen ember, akit ennyire megtapsoltak a hitleristák, közveszélyes örült.

NYILTTÉR*)

בנה

הזרה!

למען הסדר מכשול ולמען לא דתת יד לפושעים
המחפשים בדרכים עקלקלות לצוד חתימת רבנים
ודיינים על יסוד שקרים וכזבים שאין שום ערך
להם. הנני פונה בזה לכל רבני אונגריא משעבו-
סלובנסקה ורומניא בהודעה שהיים זמן ווייסברג
אחד ממחריבי כולל אונגארן נסע למדינתכם לאסוף
חתימות להתר נישואין לבנו משה דוב ווייסברג
הנמצא בעת באמריקא זה כבר ארבעה שנים ואשר
נסע ממני בשלום ושלחה ואך ע"פ שנאת והשפעת
הוריו השפיעו עליו לגרשני אך דורק בעלילות שקר
שאין שום יסוד לדבריהם כפי הדוקמנטים שונים
שנמצאו בידי בחתימת רופאים הגדולים ורבנים
דארצנו, לכן הנני מבקשת רחמים להיות זהיר
וזהיר לא לפול ברשתו אשר בחלקקות לשונו
רוצה לצוד אתכם בחתימתכם. גם עתוני אמריקא
פרסמו הזהרות מאגודת הרבנים דאמריקא להיות
זהיר ולא יהיו לתת שום חתימות שהוא בניגוד
להדת ובניגוד לדני ערכות ואם במקרה יביא
איוה דוקמנטים שהוא עליכם לדעת שהבן אדם
הזה פונה ומשתמש בכח הכסף שאסף זה כבר
ארבעה שנים באמריקא ואשר לא שלח לי לחתימי
כל הזמן ומשתמש בכסף לאסוף חתימות על
יסודות של שקרים וכזבים שאין אף שמץ של
אמת בהם.

האומללה המצפה רחמי שמים לשלו.

אסתר ליבע ווייסברג

בת הרב מוהר שמעון הויזמן מהותנו
של הרב הגה"צ מוה"ר יוסף חיים
זאננפלד זצ"ל

אחרי הדברים הנ"ל גם מצדינו נבקש מהרבנים
שיחיו להיות זהירים ומתונים בנוגע לענין הנ"ל

יעקב אלימלך פאנעם בן ציון וועזעל
אבדק"ק דעש והגליל אבדק"ק מורדא
נשיא ואמרב"ל רבולד זי"ב ראש הלשכה הארמ'ה

*) E rovat alatt közölteként nem vállal felelőséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

עכט שמן זית לחנוכה
פאן ארץ ישראל
ביליגסט צו האבען
בייא מאיר קאללמאן

ORADEA

Zárda ucca 2.
(Templom udvar)

ZSIDÓ HUMOR ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

A tanács

Az orvoshoz beállított egy beteg, aki megkérdi tőle, hogy mit iszik. — Sznapszot, válaszolja a beteg. — Mennyit napon? — kérdi az orvos. Csak egy literes üveggel — feleli a beteg.

Az orvos megcsóválja a fejét és tovább kérdi: — És hogyan áll a dohányzással? — Óránként 5 darabot szívok — mondja a beteg.

— Megtiltom Önnek eszerint az ivást és a dohányzást.

Az orvosi tanács után a beteg felveszi a felöltőjét és távozni készül. A doktor azonban utána szól: — Halló, kérem orvosi tanácsomért sziveskedjen egy dollárt fizetni.

— Nagyon sajnálom, de nem fogadom meg a tanácsát — válaszolja kedélyesen a páciens.

Az ujságíró és a rabbi

Amidőn Rabbi Chaim Soloweitschik Péterváron egy rabbi konferencián vett részt, a zsidó sajtó állandó közléseket hozott a rabbi kitűnő szelleméről, ténykedéseiről a napi politikai helyzettel kapcsolatos álláspontjáról. A varsói Hajnt levelezője is nap-nap után küldte be a szerkesztőségbe tudósításait és igen gyakran megtörtént, hogy olyan mondaikat adott a rabbi szájába, amit ő nem is mondott.

Egy alkalommal ismét megjelent a szemfüles riporter a rabbi előtt, hogy az aktuális kérdések felől álláspontjáról érdeklődjön. Rabbi Chaim Soloweitschik ekkor így szólott: — Sajnálom uram, de nem nyilatkozhatok mindaddig, míg el nem olvasom a Hajnt legújabb számát. Addig ugyanis fogalmam sincs arról, hogy vajjon tegnap miről és hogyan nyilatkoztam...

Aki nemcsak a földet kiméli

Miért mondjuk a reggeli Borüch seómár kezdetű imában: „Börüch meráchém al hoórecz, börüch meráchém al habrijajsz — áldott legyen, aki könyörül a földön, áldott legyen, aki könyörül a teremtmények. Hiszen ugyancsak a földön vannak a teremtmények is:

Vannak emberek, akik nem engedik be a szegény embert a lakásba, mert kimélni akarják a szőnyeget, kimélni akarják a padlót, a parkettet. Ezért mondja az ima, hogy áldott legyen, aki nemcsak a földet kiméli, hanem könyörül a teremtményeken is...

Beszélni egy számár is tud

Miért történt a csoda, hogy „az Ur l'ten megnyitotta a számár száját”, mikor Bilomot szónokolni hívták Izráel ellen?

Intés volt ez a nagyhirű pogány szónok számára, hogy el ne bizakodjék a sikerével. Mert ime beszélni egy számár is tud.

Einstein tanuljon meg számolni

Prof. Albert Einstein, a világhírű zsidó matematikus mesélte el a következő kis esetet: Egy napon a berlini villamoson utaztam. S tekintettel arra, hogy gondolatban néhány bonyolult egyenlettel foglalkoztam, szórakozottságomban egy nem megfelelő pénzdarabot adtam a kalauznak. Mire az rámszól: Miért nem iratkozik még egyszer be az iskolába, hogy végre megtanuljon számolni?

Kämpf és Hübsch

Prágában élt két neves pap a községben egy időben. Az egyik volt Kämpf, a híres prédikátor, a másik: Hübsch, a nemkülömben jeles szónok. Kämpf házasesete, a fáma szerint, nem volt a legharmonikusabb. Ugy mondták, a pap nem bánik keztyűs kézzel a hitvesével. A másik papnak: Hübschnek idilikus házasesete volt.

Egy purim este az egyik álarcos vendég azt mondta: „In Prag gibt es zwei Rabbiner. Der eine behandelt seine Frau schlecht — das ist nicht Hübsch“.